

JOANNA DĄBKIEWICZ-JANKOWSKA

Dieta w chemioterapii

Jak jeść, żeby odzyskać siły,

spokój i poczucie kontroli

CZĘŚĆ I

Niniejsza publikacja jest chroniona prawami autorskimi. Żaden z fragmentów nie może być publikowany i powielany w jakikolwiek sposób bez zgody autorki. Wspierasz bezpośrednio autorkę, kupując ten ebook legalnie na stronie www.onkodietetycznie.pl. Dziękuję.

Spis treści

1. Wstęp	6
■ O mnie	10
■ Historia, która mówi więcej niż statystyki	12
2. Chemioterapia – najważniejsze informacje	14
■ Jak działa chemioterapia	15
■ Jak podaje się chemioterapię	17
■ Rodzaje chemioterapii	19
■ Zastosowanie chemioterapii	20
■ Skutki uboczne chemioterapii	22
3. Rola diety w trakcie chemioterapii	25
■ Dlaczego dieta jest ważna	26
■ Cele diety w trakcie chemioterapii	29
■ Wpływ nowotworu na stan odżywienia	31
4. Zalecenia żywieniowe w trakcie chemioterapii	35
■ Ogólne zasady żywieniowe	36
■ Nawodnienie	41
■ Kaloryczność diety	44
■ Białko	46
■ Węglowodany	57
■ Cukier a nowotwór – fakty i mity	63
■ Tłuszcze	66
■ Dieta lekkostrawna – kiedy tak, kiedy nie	71
■ Dieta neutropeniczna	81
■ Czego unikać w trakcie chemioterapii	87

5. Wskazówki żywieniowe przy skutkach ubocznych chemioterapii	91
■ Nudności i wymioty	92
■ Biegunka	101
■ Zaparcia	113
■ Stan zapalny w jamie ustnej (mucositis)	119
■ Suchość w jamie ustnej (kserostomia)	126
■ Zmiany smaku i zapachu	129
■ Brak apetytu i spadek masy ciała	136
■ Niedokrwistość (anemia)	141
■ Podwyższone próby wątrobowe	150
■ Obrzęk limfatyczny	154
■ Przyrost masy ciała	157
■ Neuropatia	160
6. Żywność specjalnego przeznaczenia medycznego	165
■ Czym jest żywność medyczna	166
7. Suplementacja w trakcie chemioterapii	179
■ Ryzyko nieprzemyślanej suplementacji	180
■ Suplementy warte uwagi	186
8. Planowanie posiłków w praktyce	200
■ Jak korzystać z jadłospisu	201
■ Organizacja zakupów	202
■ Przygotowanie posiłków na kilka dni	204
■ Lista produktów, które warto mieć w domu	207

9. Aktywność fizyczna w trakcie choroby nowotworowej	214
■ Korzyści z aktywności fizycznej	215
■ Rodzaje ćwiczeń	217
■ Ile i jak ćwiczyć	217
■ Aktywność dla osób z ograniczeniami ruchowymi	218
10. Podsumowanie i motywacja	220
Dzienniczek żywieniowy	224
Bibliografia	229

1

Wstęp

Rozpoznanie choroby nowotworowej i rozpoczęcie chemioterapii to moment, który zmienia bardzo wiele – również stosunek do jedzenia. W gabinecie dietetycznym obserwuję to niemal codziennie: pacjenci, którzy przed chorobą gotowali z przyjemnością i świadomie dbali o swój sposób odżywiania, nagle czują się zagubieni. **Nie wiedzą, co mogą jeść, czego powinni unikać i jak reagować na zmieniające się potrzeby własnego organizmu.**

Do tego dochodzi ogrom informacji dostępnych w internecie – często sprzecznych, niepotwierdzonych naukowo, a nierzadko wywołujących więcej lęku niż spokoju. W efekcie wiele osób zaczyna ograniczać jedzenie z obawy przed zaszkodzeniem sobie, nieświadomie pozbawiając organizm składników odżywczych, których potrzebuje on najbardziej właśnie w trakcie leczenia.

Ten ebook powstał z myślą o Tobie – po to, aby w jednym miejscu zebrać rzetelną, opartą na dowodach naukowych wiedzę żywieniową i przedstawić ją w sposób przystępny oraz możliwy do zastosowania w codziennym życiu. Znajdziesz tu odpowiedzi na pytania, które pojawiają się najczęściej:

- ▶ Co jeść, gdy chemioterapia odbiera apetyt lub zmienia odczuwanie smaku i zapachu?
- ▶ Jak postępować żywieniowo przy konkretnych skutkach ubocznych leczenia – nudnościach, bieguncie, zaparciach, osłabieniu?
- ▶ Czego należy unikać, a które zakazy są jedynie powielonym mitem?
- ▶ Jak zadbać o masę ciała i siły w trakcie leczenia?
- ▶ Jak bezpiecznie podejść do suplementacji?

- ▶ Jak planować posiłki w praktyce, również w dniach, gdy brakuje energii i ochoty na gotowanie?

Wszystkie zawarte tu treści opieram wyłącznie na EBM (*Evidence Based Medicine*), czyli **medycynie opartej na dowodach naukowych**, uwzględniając jednocześnie realia codziennego funkcjonowania w trakcie leczenia onkologicznego.

Część I to kompleksowy poradnik żywieniowy – omawia wpływ chemioterapii na organizm i sposób odżywiania, ogólne zasady żywienia w trakcie leczenia oraz szczegółowe wskazówki dotyczące postępowania przy poszczególnych skutkach ubocznych. To nie zbiór zakazów, lecz praktyczne narzędzie, które ma dać Ci poczucie sprawczości i bezpieczeństwa w codziennych decyzjach żywieniowych.

Jeśli nie zakupiłeś jeszcze Części II, a zależy Ci na gotowym, zbilansowanym planie posiłków – zachęcam do sięgnięcia po **7-dniowy jadłospis przygotowany specjalnie dla osób w trakcie chemioterapii**. Obejmuje on pięć posiłków dziennie, listy zamienników produktów oraz praktyczne wskazówki, które ułatwią codzienne funkcjonowanie bez konieczności planowania wszystkiego od zera.

Jeśli natomiast czujesz, że Twoja sytuacja wymaga **bardziej indywidualnego podejścia** – ze względu na specyfikę leczenia, nasilenie skutków ubocznych lub szczególne potrzeby żywieniowe – zapraszam na konsultację dietetyczną. Podczas naszego spotkania opracujemy plan dostosowany do Twojego aktualnego etapu leczenia i realnych możliwości. Skontaktuj się ze mną:

asia.onkodietetycznie@gmail.com lub wejdź na **www.onkodietetycznie.pl**.

Zachęcam, by traktować tę publikację nie jako lekturę jednorazową, lecz praktyczny przewodnik, do którego wracasz w miarę potrzeb - przy planowaniu posiłków, szukaniu wskazówek w trudniejszych dniach lub weryfikowaniu krążących w sieci informacji. Możesz go wydrukować, zaznaczyć strony, które są Ci szczególnie potrzebne, robić notatki na marginesach. Zależy mi na tym, żeby był dla Ciebie rzeczywiście użyteczny.

Zapraszam do lektury.

O mnie

Nazywam się Joanna Dąbkiewicz-Jankowska. Jestem dietetykiem klinicznym, absolwentką studiów magisterskich z dietetyki oraz studiów podyplomowych z psychoonkologii klinicznej, a także członkinią Polskiego Towarzystwa Żywienia Pozajelitowego, Dojelitowego i Metabolizmu (POLSPEN).

W dietetyce pracuję od ponad 10 lat. Przez pierwsze lata swojej kariery zajmowałam się dietetyką ogólną, stopniowo poszukując obszaru, w którym będę mogła w pełni wykorzystać zarówno wiedzę merytoryczną, jak i wrażliwość na potrzeby pacjenta.

Tym obszarem okazała się onkologia.

Dietetyka onkologiczna to dziedzina, która zafascynowała mnie zarówno pod względem naukowym – ze względu na jej złożoność i dynamiczny rozwój – jak i ze względu na ogromny potencjał realnej pomocy, jaką można nieść pacjentom. Osoby w trakcie leczenia onkologicznego często pozostają bez konkretnego wsparcia żywieniowego w momencie, gdy potrzebują go najbardziej. To właśnie tu znalazłam swoje miejsce.

Od prawie 3 lat pracuję wyłącznie z pacjentami onkologicznymi. W tym czasie przeprowadziłam **ponad 500 indywidualnych konsultacji dietetycznych**, pomagając pacjentom odnaleźć się w gąszczu często sprzecznych zaleceń i dostosować sposób żywienia do aktualnego etapu leczenia, samopoczucia oraz realnych możliwości.

Posiadam również doświadczenie w pracy z pacjentami onkologicznymi w warunkach szpitalnych, zdobyte podczas współpracy z Warmińsko-Mazurskim Centrum Chorób Płuc w Olsztynie, co pozwala mi rozumieć wyzwania leczenia nie tylko z perspektywy gabinetu, lecz także codzienności hospitalizacji.

Jestem założycielką bloga Onkodietetycznie, który tworzę z myślą o osobach chorujących na nowotwory oraz ich bliskich – jako przestrzeń rzetelnej, przystępnej i pozbawionej zbędnego lęku wiedzy żywieniowej.

Moją misją jest pokazywanie, że żywienie w trakcie choroby nowotworowej nie musi być skomplikowane ani oparte na długich listach zakazów. Dobrze dobrana dieta ma przede wszystkim wspierać organizm, pomagać w znoszeniu skutków ubocznych leczenia i dawać pacjentowi poczucie bezpieczeństwa oraz realnego wpływu na swój stan zdrowia.

Historia, która mówi więcej niż statystyki

Liczby i doświadczenie zawodowe wiele mówią, jednak najlepiej obraz mojej pracy oddają konkretne historie pacjentów. Jedną z nich jest historia Pani Gosi (imię zostało zmienione).

Gdy zgłosiła się do mnie po raz pierwszy, towarzyszył jej **silny lęk – przed jedzeniem, które mogłoby zaszkodzić, przed nieprzewidywalnymi dolegliwościami oraz przed chaosem informacji, w którym trudno było jej rozróżnić**, co jest rzetelną wiedzą, a co jedynie obiegową opinią.

Przed chorobą prowadziła zdrowy tryb życia i świadomie dbała o odżywianie. Chemioterapia zmieniła jednak wszystko – każdy kolejny cykl wiązał się z kilkoma dniami silnych nudności, osłabienia i braku apetytu. Pani Gosia próbowała jeść, ale nie wiedziała jak, kiedy i co – i czy w ogóle powinna.

Rozpoczęłyśmy współpracę stopniowo. Opracowałam jadłospis dostosowany do etapu leczenia, aktualnej tolerancji pokarmowej i potrzeb jej organizmu – bez niepotrzebnych restrykcji, bez rewolucji, wyłącznie w oparciu o to, co w danym momencie było możliwe i bezpieczne. Z czasem poszerzyłyśmy dietę, opierając ją na tym, co dobrze tolerowała.

Efekty pojawiły się szybciej, niż się spodziewała. Kolejny cykl chemioterapii był dla Pani Gosi wyraźnie łatwiejszy do zniesienia. Stopniowo odzyskiwała energię, wstawała, normalnie funkcjonowała w dniach, które wcześniej spędzała wyłącznie w łóżku. Masa ciała, którą straciła na początku leczenia, zaczęła wracać.

Skutki uboczne nadal były obecne – chemioterapia pozostaje chemioterapią – jednak stały się dużo bardziej przewidywalne i możliwe do opanowania. Ponadto zmieniło się jej podejście do jedzenia. Pani Gosia przestała się go bać.

Wiedziała, jak się odżywiać przed kolejnym wlewem, by wejść w niego w jak najlepszej kondycji. Wiedziała, co pomaga jej organizmowi bezpośrednio po cyklu, a co warto odłożyć na kilka dni. Posiadała konkretny plan - **i właśnie ten plan dawał jej poczucie bezpieczeństwa i realnego wpływu na przebieg leczenia.**

Ta historia nie jest wyjątkowa. Podobne doświadczenia słyszę od pacjentów regularnie. I to właśnie z tych rozmów, pytań i obserwacji klinicznych narodził się ten ebook – jako odpowiedź na realne potrzeby osób w trakcie chemioterapii.